

CSEH SÁNDOR

A CSAVARGÓ

(KISREGÉNY)

-RÉSZLET-

Karcsinak szerencséje volt, mert Mikit otthon találta. Az üzleti ügyekhez ő értett a legjobban. A lopott holmik eladását józan fejjel kellett lebonyolítani, jól elvarrni a cérnát, hogy nyomok még véletlenül se maradjanak.

– Üljetek le! – mondta Miki, s amolyan dörzsölt kufártekintettel nézett rájuk, mintha sejtette volna, hogy most számára kedvező ügy miatt jöttek el hozzá a kutyatársak, tehát üzletet szimatolt.

– A következő a helyzet – fontoskodott Borisz. – Károly meg akar pattanni a városból. Egy robogót és egy fényképezőgépet szeretne lóvvá változtatni. Nem kell majrézni, tiszta az ügy, a cucc a Károlyé, de ami nem rendi, még ma kell őket elpasszolni. Hát, esetleg hat órád van rá, úgyhogy brillírozz!

– A mindenit! Hát, ez nem semmi! – nézett fel a plafonra Miki, s az ujjaival mintha számolt volna valamit. Elég pötyörgős a seft, de talán kivi-telezhető. Biztos, hogy nem csaklitzátok?

– Erről nyugodt lehetsz! Tiszta a kép, ártatlan, mint az újszülött. Le-rendezed?

– Százalék? – kérdezte Miki, és a Károly szemébe nézett.

– Baráti alapon. Kutyásan – válaszolt Károly. – Meg leszel elégedve!

– Okés! A cuccot hozzátok be a konyhába! Bár nekem itt valami bűzlik, de nem kérdek semmit. Aztán, ahogy szoktuk, ha zúr van, neveket nem említünk még akkor sem, ha a farkatokat akarják levágni.

A beszélgetés alig öt percig tartott. Miki kitessékelte a vendégeit, és kulcsra zárta a ház ajtaját.

– Legyetek itt három óra múlva! Ha addig nem jövök haza, az csak jó jelent. Most pedig tünés innen!

Borisz elégedetten veregette a Károly vállát.

– Mondtam én neked, hogy tutira jöttünk. Nem tudom, hogy csinálja, de az üzleti érzéke szuper. Egyszer majd vagy a sitten végzi, vagy a minisztériumban.

Ezután a falkavezér vigyorogva átölelte a Károly nyakát, és finoman megtolta.

– Most már mehetünk, haver! De azért kínálj meg egy kis kutyatejjel, mert kiszáradok! Mutatom az utat. Egy tocskára megyünk Mozgóhoz, ott olcsó a pija. Kató nénit azért híják Mozgónak, mert őt soha senki nem látta még munka nélkül, állandóan csinál valamit – mozog. Állítólag még az ágyában is mozgatja a lábujjait, amíg el nem alszik.

Mozgónak jó körtepálinkája volt. A szobai szekrénye tetején tartotta a hermetikus fedővel lezárt háromliteres bánkikat, de csak az alkásoknak öntött belőlük, bennük jobban bízott, mint az ismeretlenekben, ám hitelbe senki sem ihatott nála.

– Egy és egy féldecit hozzon nekem és a barátomnak, tyotya Kátya! – mondta nagyképpően Borisz, mintha ő akarta volna állni a rundot.

A néni, az új vendégre való tekintettel, tálcán hozta ki nekik az italt, ők pedig asztalhoz ültek az árnyékos lugas alatt. Károly hiába szabadkozott, Borisz addig beszélt neki a kutyaéletről, meg a kutyabarátságáról, hogy a fiú kénytelen volt beadni a derekát, és megitta a felest. Ettől neki is megeredt a nyelve. Beszélt a javítóról, a különleges Súsújáról és a vágyairól, azaz csak egyetlenegről, amelyben az élete célját látja, a festői pályáról. Borisz közben sutyiban még kért magának egy felest Kató nénitől, s tovább faggatózott.

– Hová is akarsz te utazni tulajdonképpen? Bele a vakvilágba? Jó ember, de amellett egy javíthatatlan holdkóros is.

– Odesszába utazom – mondta Károly komoly arccal. – Felkeresek egy festőművészt, benne van minden reményem. Tudod te, mi az a szenvedély? Persze, hogy tudod, hiszen alkoholista vagy meg füvezel. Az én szenvedélyem, a mindenem a rajz, és mindent el fogok követni, hogy egyszer ecsetet foghassak a kezembe. Én hiszek a Súsúmnak. Általában nem értem, hogy mit akar, és hogyan akarja, de ez a végén úgyis kiderül.

– Nem is tudom, mit mondjak – felelte Borisz. – Irigyeljelek vagy nevessek rajtad? Ahogy elnézlek, elég komolyan beszélsz, úgyhogy inkább irigyellek. Nem nézel ki hangyásnak. Vedd úgy, hogy megkajáltam, amit mondtál. Hanem nehogy azt hidd, hogy az én életem kisiklott, öreg! Igaz, szeretek meginni, ettől érzem jól magam, de ne hidd, hogy Borisznak most már annyi. Nem! Borisz a falkavezér, kivágja magát, talpra áll. Munkanélküli vagyok, de láthatod, mégis élek. A fene egye meg, Károly, dobjunk be még egy felest, egyszer élünk, hát nem?

– Igyál, amennyit akarsz, de engem hagyj ki a buliból! Mondtam már, nekem komoly terveim vannak. Felfogtad végre?

Borisz megitta ismét a féldecit, és véreres szemeivel a földet nézte.

– Megvan! – kiáltott fel váratlanul. – Én is veled megyek! Nekem nem susog semmi a fejemben a piján kívül, de én is el akarok menni ebből a városból. Azon az idegen helyen két kutya nagyobb biztonságban lesz, mint egy. Én leszek a rottweiler, te meg a puli. Megyek veled Odesszába. Na, mit szólsz hozzá, haver?

– Mit szólnék? – mondta Károly. – Ha akarsz, hát gyere, de jól gondold meg, ott nem lesz könnyű. Szállodára nincs pénzem, csövesek leszünk egy darabig, legalábbis, amíg nyár van. Azután meglátjuk, ne bízd el magad, én ott nem foglak itatni.

– Ne tojj be! Te engem nem ismersz eléggé. Rég nem találkoztunk, majd meglátod, milyen hálás leszel nekem, ha rám bízod magad.

– Az Isten óvjon engem attól, hogy rád kelljen bíznom magamat! Na de nem kellene mennünk? Már eleget vedeltél.

– Tyotya Kátya, Károly barátom pengetni akar. Köszönjük a kiszolgálást, dadogta Borisz.

Károly fizetett, és elindultak. Útközben, amíg Borisz halandzsázott valamiről, ő egészen másra gondolt. Az járt a fejében, hogy a csoda vigye el, már megint nem érti, hogy jött a szájára ez az Odessza. Hiszen annak már több éve, hogy Napóleon azon a vonaton említést tett egy bizonyos Szovtan nevű festőművészről. Hát igen, ez is, mint minden más furcsaság, a Súsú műve. Most már csak arra vagyok kíváncsi, mi lesz ennek a kalandnak a vége.

Még nem múlt el három óra, de Miki már otthon volt. Ez a megbeszélés szerint nem jelent jót, de ő mégis mosolyogva tárta ki az ajtót előttük.

– Győzelem! Minden király! A vártnál sokkal könnyebben kaszáltam. Négyszáz rubelt ért a cuccod, kutyám! Itt van, lököm a zsozsót.

– Ez szuper! – mondta Károly örömmel. – Negyven a tiéd, kiskutyám.

– Figyelj, Miki – szólt közbe Borisz –, én elutazom Károllyal. Ne haragudj, de még neked sem mondjuk el, hogy miért és hová. Így, ha még le is vágják a kukidat, akkor se fogsz tudni köpni. Szóval rád hagyom a falkát. Óvakodjatok a bizonytalantól, csak a tutira menjeteek és a zsírosra! Tudod, mikor indul a vonat Munkács felé?

– Taxival megyünk Munkácsra – szólt közbe Károly. – Annál jobb, minél kevesebb emberrel találkozunk. Még van egy kis időnk. Fordulj csak felém félprofil! – mondta Mikinek, miközben fürkésző szemekkel végigsimogatta a fiú arcvonásait.

Lassan elővett a táskájából egy vékonyhegyű filctollat és egy rajzlapot. Az arcán különös mosoly suhant át, amelyet egy pillanat alatt eltüntetett egy szigorú, fagyos tekintet.

– Most ne mozogj! Egy kicsit felém. Állj! Így maradj!

Körülbelül három-négy perc telt el így néma csendben, ahol csak a Borisz tátott szájú lihegése hallatszott, ahogy a portré születését kísérte figyelemmel. Amikor Miki megkapta ajándékban az élethű képmását, Károly így szólt:

– Ha kíváncsi vagy, hová és miért megyek, tudd meg, a bizniszemnek ez a rajz a magyarázata. A többit a fantáziádra bízom.

Miki rápillantott a képmására, én nem hitt a szemének.

– Helló! – motyogott halkán a távozóknak.

Az asztalhoz ült, mindkét tenyerével feltámasztotta az arcát, és nézte a rajzot.

– Ez hihetetlen... – suttogta.

A vonat a késő délutáni órákban futott be az odesszai pályaudvarra. Ami az utazást illeti, az nem volt zavartalan, és természetesen Borisz miatt volt így. A kupéban is folytatta a legkedvesebb szórakozását, a vodka vedelését, mert így, ahogy ő mondogatta, jól el van magával foglalva. A bajok azután következtek, amikor az utasok nem bírták elviselni a hangos horkolását, amellyel alaposan kitétt magáért éjjel és nappal. Az idegesebb utazók néhányszor megrázták, mint Krisztus a vargát. Ennek aztán veszekedés, verekedés lett a vége, és csak kicsin múltott, hogy a beregszászi falkavezért le nem szállították a vonatról. Károly ilyenkor csendben maradt, szégyellte tudatni másokkal, hogy Borisz mint társ, hozzátartozik. Odahaza még egy kicsit örült is annak a gondolatnak, hogy az ő jelenléte nagyobb biztonságot, segítséget fog jelenteni majd neki abban az idegen városban, de már az utazás közben rádöbbsent, hogy ezt elpuskázta, ez a társ csak bajt hoz a nyakára. De Károlyt más is foglalkoztatta. Vajon mi történik otthon? Már több mint két napja nincs odahaza. El tudja képzelni, milyen csalódást okozott a szülői házban és a munkahelyén, de hát a Súsú parancsainak sohasem tudott ellenállni, most sem tud, hiába nem gyerek már. A Borisz szülei talán még észre sem vették a fiúk eltűnését, hiszen ők is léha, tartalom nélküli, üres életet élnek. Az alma nem esik messze a fájától, s a fa nem áll messze az almájától.

A tengerparti városban fülledt meleg fogadta a két szerencsevadászt. Borisz akkor, kivételesen, józan volt, mert elfogyott a szüleitől ellopott pénze, s ő is úgy tartotta jónak, ha csak másnap indulnak megkeresni a Csapajev utcát, ahol Károly számára annak a létfontosságú reménysugárnak kell feltörni a mélyből, amelyet egy Szovtan nevű festőművész testesít meg. Az éjszakát az egyik ten-

gerhez közeli parkban, a lócákon fekve aludták át. Károlyt természetesen most sem hagyta békén a Súsúja, ha tetszett, ha nem, felkeltette, s megmutatta neki, hogy kel fel a Nap a látóhatár szélén. Tengert most látott életében először, és ahogy gyönyörködve szemlélte a Nap ébredését, s rajzolta a tengerparti részletet, gondolataiban már teljesen tisztán megvilágosodott előtte, hogy ezek a hangok mindig a természettel való meghitt találkára ösztökélik őt olyannyira, hogy már a természet gyermekének érezheti magát. Hát ezért az érzésért, amely függetlenséget és szabadságot sugall, érdemes élni! A Verhovinán tett kirándulása jutott az eszébe, amelynek az emléke mindig boldogsággal tölti el. Igen, ő, Csinka Károly, elhivatottságot érez, és az, hogy az élete másképpen alakuljon, mint ahogy szeretné, teljesen kizárt.

Amikor megjelentek az első járókelők Odessza utcáin, megindult a feldeírítés. Kiderült, hogy a keresett Csapajev utca nem is messze, körülbelül három kilométerre található az éjjeli szállást adó parktól. Nyugodtan sétálva meg is találták, de a művész lakása az út másik végén volt. Ekkor jött a hidegzuhany. Kiderült, hogy Szovtan csupán albérletben lakott ennek a háznak a felében, de már vagy másfél éve felmondott, s a holmiját, a bútorait nem is ő, hanem egy rokona szállította el. Az volt az igazán elkésérítő, hogy a festőművész új tartózkodási helyéről senkitől sem kaphattak felvilágosítást.

– Erről ennyit – mondta bosszúsan. – Nagyon rögs ez a súsús út, de nincs mit tenni, kitarok a végsőkig. Ez a város valamit tartogat a számomra, érzem. Dolgom végezetlenül nem megyek el innen.

Borisz félvállról vette a problémát, őt csak a másnaposság kikúrálása érdekelte abban a pillanatban. Volt is egy „remek” ötlete.

– Figyelj, Károly! – szólt tudálékosan. – Ittál te már Odesszában vodkát? Ugye, hogy nem! Hát akkor ejtsük meg, jól fog esni éhgyomorra. Azután megreggelizünk valahol, neked pénzzen van, nekem meg eszem. Ne búsulj, amíg engem látsz! Ha nem találjuk meg azt a hapsit, akkor se ess pánikba, mert akkor jövök én, a minden hájjal megkent kutya, az okos rottweiler. Nekem csak annyi pénzzen van, mint békán a talu. Veszel egy fél liter agyserkentőt, és minden rendben lesz. Meglátod, kisütök valamit.

Károly legyintett egyet, és követte Boriszt, mást egyelőre nem is tehetett.

Odessza nagyváros, nem Beregszász. Vaktában elindultak, néhány utcán végigmentek, de a Szovtan név hallatán mindenki csak a vállát vonogatta.

– Ennek jó vége nem lesz – szólalt meg Károly fáradtan. – Ez a pénz, ami nálam van, kettőnknek vagy két napra elég. Azonban hagyni kell belő-

le a visszaútra is, mert másképp itt ragadunk kóbor kutyáknak, a végén meg begyűjtenek a sintérek. Te is hiába ittál agyserkentőt, nem lettél okosabb, csak ittasabb. Úgyhogy alkalmazom az egyszer már bevált lemergi módszert. Na, csücsülj le arra a kukára! Lássuk, miből élünk!

Károly is leült egy lócára, előkerült a papír, a ceruza, s néhány perc múlva, pár szájtáti járókelő szeme láttára, el is készült a Borisz élethű, ronda alkoholista ábrázata. Jelentkező rögtön kettő is akadt a jelenlévők közül, s amikor elintézte őket is megfelelő honorárium ellenében, már elég csinos kis tömeg vette körül a beregszászi fiúkat. Be kellett látniuk, hogy ez így sokáig nem mehet, a „művész” nem fogja bírni az iramot, nem rajzolhat le minden odesszait.

A következő éjszakát jó csövesként egy füves külvárosi ligetben töltötték. Itt remélték, hogy nem fogják zargatni álmukat a járőr milicisták. Borisz, mint mindig, másnap reggel is ihatott volna, de Károly már nem adott neki pénzt.

– Na, jó – mondta az alkoholista –, most útjaink elválnak. Te csak keresd az emberedet, meg rajzolj, vagy állj tótágast! Én élni akarok. Ha nem szerzek magamnak piát, Kibuki leszek, az afrikai törzsfőnök. Megértettél?

– Eredj csak – hagyta rá Károly –, de este gyere vissza a szállásra!

Az a nap is rajzolással telt el. Bárhogy is szerette csinálni, bárhogy is gyűlt a kis pénzecske, de végül megunta az arcképek gyártását, s hamarosan faképnél hagyta a mellette sorban álló alanyokat. Beesteledett. Károly ült a tengerparton, megnézte, hogy búcsúzik a bíborköntösébe öltözött nap az ég peremén, majd elindult a megszokott szállás felé. Boriszt már ott találta. Horkolt kegyetlenül az istenadta, az egyik zsebéből vodkásüveg nyaka kandikált ki, a másiktól viszont nagycímletű bankók kandikáltak, s ahogy lélegzett, ezek mind jobban és jobban fészkelődtek, vágytak a levegőre. Károly szintén lefeküdt, s háttal Borisz felé fordult, hogy a pénzt ne láthassák az esetleg arra járók, majd ő is álomba merült.

Károly másnap reggel kedvetlenül ébredt. Borisz ugyanúgy feküdt, abban a testhelyzetben, ahogyan tegnap este elnyúlt a fűre fektetett kartonlapon. Nem keltette fel, miért is keltené, hiszen nincs hová sietniük, nincs kítűzött céljuk, magyarán szólva, felsültek ezzel a Szovtannal, oda a remény. Feladta magának a kérdést: mit keres, miért van ő itt, ebben az idegen városban. Letért a járt útról, felcserélte egy járatlanra, egy bizonytalanra, pedig neki van otthona, van munkahelye, nem kell nélkülöznie, és mégis olyan most, mint egy hajléktalan koldus. Felnőttkorba lépve, most már komolyabb a helyzet, mint amíg gyerek volt, az efféle csavargások súlyos következményekkel járhatnak. Azok a hangok, azoknak köszönheti mostani nyomorúsá-

gát. Persze, ha nem lennének vágyai, akkor hangok sem igen lennének. Meg kellene beszélni ezt a dolgot Borisszal. Mit tanácsol, hátha nem itta még el a maradék eszét, és mond valami okosat. Ahogy így nézte nyúzott arcát, elég soványnak tűnt az a remény, ami tőle várható, de hátha mégis.

– Hé! – kiáltott a fülébe Károly. – Ébresztő! Jönnék a zsaruk!

– Mondd nekik, hogy nem vagyok itthon – nyögött fel Borisz, ki sem nyitva a szemét.

– Hé! – próbálkozott ismét Károly. – Hol szerezted ezt a sok lóvét, mi?

Erre Borisz már felült, kitérölte a csipát a vörös szeméből és megtapogatta a zsebeit. Meghúzta a vodkásüveget, azután hozzáfogott a pénze megszámlálásához.

– Háromszáz, négyszáz, hatszáz... Te, hogy lehet ez? Most még több lett, mint tegnap volt. Király! Na, te nagyokos, ugye belátod, hogy okos kutya a rottweiler?! Jó hírem van. Ma este már lakásban alszunk, nehogy már a fark csóválja a kutyát, nem igaz? Szobakutyák leszünk, de van egy feltételem, ne kérdezz tőlem semmit, bízd csak rám magadat, úgy fogunk élni, mint Marci Hevesen. Járd be a várost, keresd a pacákodat, de a zsaruságra inkább ne menj érdeklődni. Jobb az, ha nem kapnak szimatot az elvtársak.

Károly el sem tudta képzelni, hogy lehet egyetlen nap alatt annyi pénzt keresni. Jobbnak látta azonban, hogyha hallgat. A szobának, amit Borisz bérelt, nagyon megörült, a fedél mégiscsak fedél, és fürdeni is lehet. Egész nap barangolt a nagyvárosban, voltak, akik ismerték a festőművészt vagy hallottak felőle, de ennyivel kellett beérnie. Bement egy művészeti szaküzletbe is. Itt az eladó ismert egy Szovtan nevű „hudozsnyikot”, de amint mondta, már több mint egy éve járt ott, de holléte előtte ismeretlen. Károlynak most végre volt alkalma szétnézni egy ilyen üzletben, megismerkedni a festészeti kellékekkel, s bizony kissé elszorult a szíve a látottakon. Egy furcsa, szorongó érzés kerülgette, s ettől elbizonytalanodott. Egész egyszerűen hihetetlennek tűnt előtte, egy elérhetetlen messzeségbe távolodott akkor tőle az ő festészet iránti minden reménye.

A következő napon a tengerparti strandon heverészett, jól érezte magát, napozott, rajzolgatott. Borisz minden este nagy pénzekkel tért haza. Furcsának tetszett az, hogy nem érezte rajta a vodkaszagot, mégis olyan felpörgött hangulatban jött haza esténként, mintha stimulálná valami. Később már diplomatafényekkel járt, de ahogy megbeszélték, nem faggatta a rottweilert, de minnek is faggatta volna, hisz jókat ettek, ittak, szórakoztak, s éltek, mint Marci Hevesen.

A hatodik Odesszában töltött estén békésen megvacsoráztak, s éppen arról ábrándoztak, hogy vásznakat, festékeket vásárolnak, hátha önszorgalomból is elsajátíthatja Karesi a művészi tudományokat, de ezúttal már nem akvarellal, hanem igazi olajjal próbálkozik. Amíg Borisz a homályos, ködös üzelmeivel volt elfoglalva naphosszat, addig ő érdeklődött a kikötőbeli villamos hegesztőknek járó bérekről. Ezek a munkások majdnem a háromszorosát kapták a beregszászi kollégáik fizetésének. Már egyre többet gondolt rá, hogy talán érdemes volna szerződést kötni ezzel az odesszai munkahellyel, már van elég gyakorlata ahhoz, hogy felvegyék, legfeljebb nem bíznának rá azonnal minőségi munkát. Elhatározta, hogy mivel hétféje van, hétfőn elmegy a kikötőbe szerencsét próbálni. Az elképzelést Borisz is jónak tartotta.

Ekkor megszólalt a villanycsengő. Károly kinézett a kukucskálón, és az ajtó előtt két rendőrt pillantott meg.

– Valami gaz van! Zsaruk! – szólta Borisznak.

Ahogy ajtót nyitott, a milicisták azonnal berontottak a szobába. Boriszt keresték, de ő villámgyorsan kiugrott az ablakon, mégsem sikerült kereket oldania. Nem jutott messzire, mert a rend őrei elkapták, és megbilincselve hozták vissza a szobába. Az egész jelenet olyan váratlanul zajlott le, hogy Károly egy szót sem érkezett szólni. Szörnyen megijedt. „Házkutatási engedély!” – dugott az orra alá egy papírost a főhadnagy.

Előkerült a Borisz diplomatatáskája, amelyben a pénzkötegeken kívül marihuánát és amfetamin tablettákat találtak. Aztán a Károly hátizsákját kutatták át, amelyből a fiú nagy megrökönyödésére egy kis csomag kokain került elő. Borisz tehát „elrendezte” őt is. Tiszta sor. Borisz drogdillernek csapott fel. Beszervezték az odesszai bandák, könnyen rátaláltak, az ilyeneket, mint amilyen ő, száz méterről is meg lehet ismerni, és kapott is rajta az alvilág. A drogbáróknak mindig új emberekre van szükségük. A zsák a foltját megtalálja, de a szomorú az lett benne, hogy ebben a zsákban Károly lett a rothadt krumpli. Ő is bilincset kapott. Egy szót sem volt érdemes szólni, tiltakozni, ilyen esetekben a nyomozók nem hisznek a mesékben.

Két hétig voltak előzetes letartóztatásban. Ez alatt az idő alatt Csinka Károly számot vetett eddigi életével, s az eredmény lesújtó volt. Most kénytelen volt szembesülni önmagával, bevallani azt, ami már régebben érlelődött benne, csak nem volt bátorsága mélyebben elgondolkodni saját sorsán. Most azonban, hogy ezt is megtehetette, rádöbbedt, hogy ő egy haszontalan ember. Lelki tusakodásában feltette magának a kérdést: létezik ő egyáltalán? Vajon nem csak

egy kitalált személy? És ha nem kitalált, talán egy másik dimenzióban él? Körülötte emberek élnek, ő látja őket, de azok alig vesznek tudomást róla. Bizonyára azért, mert valamilyen jellembeli másságot vesznek észre rajta, olyan valamit, ami például egy elmebajos és egy zseni értelmi szintje között tanyázik, s arról csak az idő multával derül ki, hogy melyik tulajdonsága kerekedik felül. Ő egy álomszágban él. Olyan álmokat kerget, amelyek mint a felhők, suhannak, s szertefoszlanak a szélben, az elérhetetlen magasságokban. Át szeretne kelni egy szivárványhídon, amelynek a túloldalán egy mennyországhoz hasonló édenkertet talál, ahol végre elérné élete célját, azt, amely minden igényét kielégítené, ő pedig rajzolgatna és csodálatos képeket festene. Ez idáig azt remélte, hogy ez a híd minden baj nélkül járható. Vajon az ő Súsújához hasonló hangokat csak egyedül ő észlel? Ezek a hangok, amelyek parancsok teljesítésére szólítják fel, nagyon kemények, már-már kegyetlennek mondhatók. Mikor lesz már, amikor a Súsú eléri a célját? Mi lesz a végkifejlet? Élet-e vagy halál? A zárkában töltött idő kétségbeejtő napjaiban, az ártatlanul kelepccébe esett ember keserűségével csak ily módon tudott magyarázatot adni haszontalan életére. Én valószínűleg csak azért születtem meg, mert az apámnak szexuális kapcsolata volt az anyámmal, és semmi másért. Egy ambíció nélküli ember sokkos állapotával várta a bírói ítéletet.

Borisz alig-alig élte túl ezt az alkohol és narkotikum nélküli időszakot. Eleinte nem tudott semmilyen magyarázatot adni Károlynak a hátizsákjába rejtett kokainról az önkívületi állapota miatt, később pedig már nem akarta, nem látta értelmét bűnei megbánásának.

– Miért jöttek el maguk Odesszába Kárpátaljáról? – kérdezte őket az ügyész.

– Egy festőművészt kerestünk – mondták a fiúk.

– Festőművészt kerestek? – szólt gúnyosan a vádló. – Olyan festőművészt, akinek ördög a neve, és bárgyú vigyort fest a drogfogyasztók arcára?

Miután a bíróságon telefonon tájékoztatást kaptak a két tizennyolc éves fiú családi körülményeiről, a beregszászi rendőrségtől a következő értesítést kapták: „Csinka Károly egy gyerekkorában javítóintézetet megjárt, problémás személy. Három hete ismeretlen okok miatt váratlanul elhagyta a szüleit, s a munkahelyét. Karavajev Borisz szülei züllött életmódot folytatnak. Ő maga munkakerülő. Elutazásának az oka szintén ismeretlen.

Világos minden, tiszta a kép, nyugodt szívvel ítéelhetők – volt az ügyész véleménye. A bírósági tárgyalás gyorsan és egyszerűen zajlott. Károly, bár a

vérében nem találtak kábítószer jelenlétére utaló nyomokat, védőügyvéd híján teljesen ki volt szolgáltatva a vád előtt. Boriszt, akinek pozitív lett a laboratóriumi eredménye, reggeltől estig szemmel tartották a nyomozók, s az ő segítségével fel is göngyöltettek egy kábítószer terjesztő bandát. Egyébként a rendőrség arról is tudott, hogy Borisz átejtette a megbízóit. A saját szakállára dolgozott, többet kért a drogokért, mint kellett volna a megállapodás szerint. Ezért a biznisztársak is el akarták őt kapni, de elkéstek vele. Végeredményben örülhetett, hogy a milicisták csaptak le rá hamarabb, s nem a bűnbanda, mert az alvilág nem tréfál. Akár az életébe is kerülhetett volna a kaland.

Az ítélet súlyosabb is lehetett volna, de tekintettel arra, hogy nemrég töltötték be a tizennyolcadik életévüket, Borisz háromévi, Károly pedig kétévi börtönbüntetést kapott. A két fiatal elítélt nem került egy cellába, amiért Károly nem is bánkódott. Később belátta, hogy Boriszra nincs miért haragudnia, hiszen ő már csak ilyen. Ezt az életformát látta a szüleitől, s ezt a link magatartást szokta meg, a társai, a „kutyák” között. Egyedül csak magát hibáztatta, mert megbízott benne, és persze a Súsúnak is van hozzá némi köze – kesergett magában Károly. A fene egye meg, – tépelődött magában – ezekben a hangokban sem bízhatok már! Most aztán jól kibabráltál velem, Súsú! Miért kellett ide küldened, a börtönbe? Mit akarsz itt nekem megmutatni? Ez nem bolondkórház, innen aligha lehet megszökni. Ez, ami velem történik, egy brutális tévedése a gondviselésnek. Hát nekem, akinek a szabad élet, a természetjárás a mindenem, így kell leélnem az életemet? Még csak tizennyolc éves vagyok, és már harmadik alkalommal kerülök rács mögé.

A cellában két lakót talált. A harmadikat éppen a Károly érkezésekor szállították kórházba, mert az egyik nagydarab cellatárs alaposan ellátta a baját. Állítólag nem ok nélkül. Károly ült az ágya melletti széken, és gondolkodott. Hogyan kellene véget vetni ennek a Súsú-históriának, mert már betelt a pohár. Többet nem szabad neki hinni. Teljesen nyilvánvaló, hogy az ellenségévé vált ezzel a húzásával – ez egy gonosz dzsinn lehet. De hát mit tehet? Legyen öngyilkos? Ez a dzsinn gyerekkora óta benne él, még kiűzni vagy kioperálni sem lehet, mert láthatatlan, megfoghatatlan. Ahogy így töprengett magában, megszólította a nagydarab cellatárs. Egy negyvenöt évesnek látszó mokány férfi volt az illető, az álla hegyén rövid szakállal.

– Ne búsulj, kiskomám! Tanuld meg mindennek csak a jó oldalát nézni! Ha két évet kapsz, akkor örülj neki, hogy nem hármat. Ha hármat kapsz, örülnöd kellene, hogy nem négyet, és így tovább. Tudom, hogy

ártatlan vagy, itt mindenki az, én is az vagyok, az itt ülő Kosztya is az – mutatott a mellette ülőre nevetve. – Nehéz az élet, barátocskám, sok a buktató, sok a kelepce, és ezeket nem mindig sikerül kikerülni. Én Fegyva vagyok. Téged hogy hívnak?

- Csinka Károly.
- Érdekes név. Milyen nemzetiségű vagy?
- A paszportom szerint orosz, de amúgy magyar vagyok.
- Jól beszéled az orosz nyelvet.
- Igyekeztem – felelte szájbiggyesztve Károly.
- Igyekezted, és ide jutottál! – nevetett a szőke, hátrafésült hajú Kosztya.
- Hát ide! – bólogatott szomorúan Károly.

Három nap telt el így, eseménytelenül, teljes egyhangúságban. A fogvatartottak élete nem piskóta. A cellalakók levelet írtak az egyik sóhajoktól terhes, unalmas estén. Károlynak sajnos nem volt kinek írnia, illetve volt, de az egy nevetséges levél lett volna. Őrült elhatározását, hogy elhagyta az anyját, a mostohaapját, akivel már egészen jól kijött, és hátat fordított tisztességes szakmájának, nem lehetett megbocsátani sem magának, sem másoknak. Vajon mit írt volna? Anyu, üdvözöllek a börtönből!? Segíts, bocsáss meg, rossz voltam, többet nem leszek! Ez nem csak nevetséges, de szánalmas, ostoba szöveg lett volna. A szülei sokszor szerettek volna neki megbocsátani a sok elszökésért, de ő ezt sohasem kérte tőlük. Érezte, hogy a csavargásairól képtelen lemondani.

Toll helyett ceruzát kért a börtönőrtől, és levélírás helyett rajzolni kezdett. Előtte azonban mélyen koncentrált. Lehunyta a szemét, és percekig tartotta úgy, miközben kétségbeesett igyekezettel próbálta magában felidézni egy lány arcát. Három rajzot is készített, s bár minden idegszálával erre összpontosított, a papírok egyikén sem annak a lánynak az arcképe jelent meg, akit ő látni szeretett volna, pedig mind a három portré egy-egy szép kislányt ábrázolt. Főleg a szemek miatt nem sikerültek ezek a rajzok. Azokat a világtalan szemeket, azt a melegen sugárzó ártatlan tekintetet nem sikerült neki emlékezetből kifejezni.

A Fegyva hangjára rezzenet fel, aki a háta mögött állott.

– Ejha! De szépek ezek a lányok! Mind a háromnak udvaroltál? Egész jól rajzolsz. Tanultál valakitől?

– Szerettem volna, de még nem tanultam senkitől – mondta Károly. – Ami pedig a lányokat illeti, a három közül egyiket sem választanám. Nekem egy negyedik kellene, órá gondolok évek óta. Az arcvonásai itt

lebegnek a szemeim előtt, de az ujjaimig nem jut el a kontaktus, pedig már nem először próbálkoztam vele.

– Szerelmes vagy belé? – érdeklődött Fegyá.

– Most, ahogy rákérdeztél, azt hiszem, igen.

Károly semmiképp sem akarta elárulni, hogy ez a lány vak. Nem akarta hallani ismét az „Ó, istenem”-et.

– Hogy hívják? – faggatta tovább a nagydarab cellatárs.

– Tányának.

– Fiatalabb koromban volt egy Tánya nevű szerelmem, igaz, nem sokáig, mert én egyetemre mentem, ő pedig ott maradt a faluban.

– Milyen egyetemre járt?

– A képzőművészetre. Festészetet tanultam.

– Maga festő? – derült fel Karcsi tekintete.

– Igen. Tanítottam a festészeti fakultáson, és jómagam is festettem.

Aztán elkövettem egy baklövést, a keserves mindenit, ezért vagyok itt.

Károlynak az arcába szökött a vér az izgatottságtól.

– Én éppen egy festőművészt kerestem itt, Odesszában, bizonyos Szovtan Fegyir Ivanovicsot. Nem ismeri véletlenül?

Fegyá hangosan felnevetett.

– Hát, ha kerested, akkor megtaláltad, mert én vagyok az, öcsém! Legalábbis tudomásom szerint, még egy ilyen nevű „hudozsnnyik” nincs Odesszában.

Károlynak tágra nyíltak a szemei. Atyaisten! A Súsú! Ő rendezte így! Hirtelen minden világossá vált előtte. Minden hely, ahol csak megfordult, az életének egy-egy tudatos állomása volt. Az átélt eseményeknek, kalandoknak, egy közös célja volt a sorsa alakulásában, s ezek a láthatatlan szálak most, ebben a pillanatban futottak össze.

– Maga lenne Fegyir Ivanovics, a festőművész? Biztos ez? – Kérdezte megrökönyödve.

– Sajnos, igen. Sajnos, én vagyok az – nevetett Szovtan. – Istenemre mondom, ez nagyon röhejes. Ilyenkor szokták mondani azt, hogy a sors fintora. Mindenesetre elég furcsa véletlen, hogy éppen itt, a sitten kellett összefutnunk. Regénybe illő groteszk fintor.

Hát ez az, gondolta Károly, egy fintor. Ez a Súsú, ez hihetetlen! Eléggé rossz helyen hozott össze ezzel az emberrel, de végül is összehozott vele, annak ellenére, hogy most már nincs értelme ennek a találkozásnak. Én is rab, ő is rab, megette az egészét a fene.

– Na, monddj már, mi okból akartál velem találkozni? – kérdezte Szovtan jókedvűen, mert a nevetést még most sem tudta abbahagyni.

– Hát ennek elég furcsa története van – kezdett hozzá Károly. – Ha előlről kezdeném, túl hosszú lenne, úgyhogy inkább majd később. Még gyerkőc koromban, Lembergben, felfigyelt a rajzaimra egy ismeretlen férfi. A szavai még ma is a fülemben csengenek. Tehetségesnek nevezett, és azt mondta, hogy érdemes lenne tanulnom. A művészeti pályára célzott. Később egy ismerősömtől kaptam egy tippet. Magát nevezte meg, mint rejtett tehetségek pártolóját. Szó szerint azt mondta: „fiatalokat tanít a lakásán, és tanácsokat ad”.

– Ez igaz, mondta Szovtan elgondolkodva, szeretek a művészpálántákkal foglalkozni, s bármilyen hihetetlen, ezzel még magamat is képeztem, sok esetben én is tanultam tőlük valamit. De... Ki kell, hogy ábrándítsalak. A lakásomon én csak a festészeti fakultás általam meghívott diákjait fogadtam. Idegenekkel nem foglalkoztam, igaz, nem is kerestek. Nem tudom, mihez kezdtem volna veled otthon, de gondolom, nem örültem volna neked, és annak a gondolatnak sem, hogy tanítsalak.

– Ezek szerint hiába találtam volna meg magát?

– Valahogy úgy, vágott közbe Fegya. De itt, a börtönben, most más a helyzet. Itt mindegy, hogy mivel töltöd az időt, csak teljenek az évek. Szívesen tanítanálak, de hogyan? Ez dutyi. Egy mód volna rá, de ez nagyon bizonytalan. Az igazgató, akit mi Királynak hívunk, a múltkor hozott nekem egy rossz állapotban lévő képet restaurálás végett. Hát, tudod, hogy van ez. Ezek mindenkiről mindent tudnak, rólam is tudják, hogy nem akárki vagyok. Amióta elkészültem a munkával, azóta más bánásmódban részesülök. Továbbá jelezte, hogy majd még fog hozni egy-két hasonló munkát, de nagy a gyanúm, hogy a Király, mert nagyon szépen sikerült a javítás, újjászületett a kép, vérszemet kapott, s kedve szottyant egy kis üzleteléshez. Egyébként mindent megkaptam tőle, mindennel ellátott, ami csak kellett a melóhoz, csak csináljam. Én is jól jártam, mert gondoskodott cigiről, ő maga hozta be a műterembe a kaját, az üdítőt, és normálisan beszélt velem. Majd valahogy megejtem a módját, hogy beprotezsáljalak nála, mint tehetséges és segíteni kész fiatal művész. Amúgy ő művészetpárti, de a hozzáértése egyenlő a nullával, szóval bunkó. Mégis mindenben igazat kell neki adni, ha be akarsz vágódni nála.

Jó, akkor ezt megbeszéltük. Még valami. Sohase mondd neki, hogy ártatlan vagy, mert azt nem szereti. Inkább ismerd el a bűnösséged, és mondd azt, hogy nagyon bánod. Látom, inkább a portréfestés lesz a te erős vonalad. Na, majd meglátjuk! Rajzolj még valamit, amit megmutathatok neki, talán elnyered a bizalmát.

– Ezen ne múljon! – mondta Károly. – Mindjárt le is rajzolom magát.

Szovtan a fény közelébe ült, s ahogy figyelte a fiatal rajzoló arcát munka közben, észrevette rajta azokat az apró rezzenéseket, azokat a kutató szemvillanásokat, amelyeket már megfigyelt a legtehetségesebb tanítványai arcán is.

– Hű, a mindenit! Ezt nevezem! – vizsgálgatta az arcmását Szovtan. – Ez jobb, mint reméltem. Ezt megnézheti a Király! Tudod mit, öcsém? Tegezz! A művészek közt így szokás, így közelebb kerülünk egymáshoz.

– Ahogy akarod, Fegya! – egyezett bele a fiú örömmel. – Megkérdezhetem tőled, hogy minek verted meg azt az ipsét, akit kórházba kellett vinni?

– Minek, minek? Mert pofázott az idióta! Egy szobafestő! Kötekedett velem. Azt mondta, hogyha ő kipingál két-három szobát, többet keres vele, mint amennyit én egy olajfestményért kapok, és még büntetést sem kap érte, nem úgy, mint én. Sajnos, igaza volt, a fene egye meg, de azért kapott tőlem egy jobbhorgost. Kicsit nagyra sikerült. Ifjúkoromban bokszoló voltam.

– Te büntetést kaptál, mert megfestettél egy képet?

– Így volt – mondta Szovtan. – Öt évet kaptam, de most nem akarok erről beszélni. Erre még lesz időnk. Apropó! Azt mondtad, te magyar vagy. Ismered Munkácsy művészetét?

– Nem ismerem. Ki volt ő? – Kérdezte Károly.

– Te sohasem hallottál Munkácsy Mihályról? Fiam, neked művészettörténelmet is kell tanulnod ahhoz, hogy valaki lehess. E nélkül nem megy. Nem lesz könnyű dolgod, mert nagyon le vagy maradva, sőt, ezekből az ismeretekből teljesen tudatlan vagy, még az első lépcsőfokon sem állsz, totális a hátrányod. Munkácsy egy magyar festőóriás volt. Az egyetemes művészetnek a legnagyobbjai közül való. Az olyan realista irányzatú alkotásai, mint például a Siralomház, a Krisztus Pilátus előtt vagy az Ecce homo világhírűvé tették őt. Gondolom, akkor te olyan nagy orosz festőkről sem hallottál, mint Perov, Levitan, Vasznyecov, hogy csak egy párat említsek. A nyugatiakat már szóba sem hozom. Valószínűleg egyiknek sem hallottad még a nevét. Így van, Károly?

– Hát nem egészen. Leonardo da Vinciről már hallottam, mert egy csúnya vicces mondással van a neve kapcsolatban, de az csak magyarul érthető.

– Értem – mosolygott Szovtan – ebben ki is merül az elméleti tudásod. Szóval, Károly, én úgy vélem, téged Pinocchiohoz kell, hogy hasonlítsalak. Te egy nemes faanyagból hasított, faragatlan kis tuskó vagy, és hogy megtanulj járni, ki kell téged faragni. Bocsáss meg ezért a kissé durva hasonlatért,

de csakugyan ez a helyzet. Nagyon tehetséges vagy, de vigyázz, sose légy önhitt! Én megpróbállak téged a helyes irányba terelni, de csak egyedül tőled függ a siker. A helyes hozzáállásban rejlik minden. Az akarat látom megvan benned, de ez nem mindig elég. A mai világban műveltebbnek, tájékozottabbnak kell lenni, mint amilyen annak idején a fiatal Munkácsy volt, hiszen több mint száz év telt el az ő halála óta, s azóta nagyon sok minden történt a festészetben. Egy kis művésznek sok-sok apró dologgal kell megismerkedni, és azokat a magáévá tenni ahhoz, hogy nagy művész váljon belőle. Természetesen te az akarsz lenni, ugye? Nahát, először is a kitartásodat és a befogadóképességedet fogom próbára tenni. Makacs lehetsz, de nem a negatív értelemben. Szimpatikus gyerek vagy, szívesen tanítalak, de amint mondtam, ehhez a Király beleegyezése szükséges.

– És nekem milyen szerepet szántok? – szólalt meg az eddig csendben hallgató szőke Kosztya fanyar mosollyal.

Szovtan elnevette magát.

– Ha majd mind a hárman szabadulunk, te leszel az impresszáriónk. Hiszen értesz az üzlethez, kerek tíz évig vezetted az orránál fogva a hatóságot. Ha nem következik be az a kis baki, most ott fütyülnél a világra a Krímen vagy Tahitin, és élveznéd a millióidat. Ha a körmödre néznénk, talán hasznodat vennénk, mit szólsz hozzá, Károly?

Károly nem szólt hozzá semmit. Amiről Szovtan neki beszélt, az nagyon komolyan foglalkoztatta. Eszébe jutott ismét, hogy ő most harmadszor került rácsos ablakú épületbe. Érezte, hogy ebben a börtönben a számára most minden eldőlt. Itt fog kiderülni, hogy életet adó vagy halált hozó az a dzsinn, akivel ő együtt él. Eléggé bizarr helyet jelölt ki nagy vizsgájának helyszínéül, annyi szent. Sikerül-e abban az irányban haladni, amelyet ez az ember mutat majd neki, vagy pedig két év múlva rosszabb lesz, mint valaha is volt, és sem utcai rajzoló, sem pedig kolduló muzsikusként nem lesz, csak egy közönséges verklis, egy hajléktalan, egy csőlakó.